

Vlaamse overheid

Arenbergstraat 9

1000 BRUSSEL

T 02 553 68 00

www.cjasm.vlaanderen.be

VERSLAG

FOCUSGROEP 2 – BESPREKING TERMINOLOGIE EN AANBEVELING 3: GARANDEREN VAN
PROFESSIONELE BEGELEIDING VAN WAARDERINGSTRAJECTEN

18/09/2015 – 2 gesprekstafels/sessies

moderator: Olga Van Oost

verslaggever: Hans Feys

1. terminologie

1.1. Voorkeur voor de term 'waarderen' i.p.v. 'betekenis geven'

De term 'betekenis' wordt door de groep gezien als te kennis gefocust en te absoluut/autonoom. Verhult ook een niet geëxpliciteerd waardensysteem.

Waarderen is een veel adequater beschrijving. Geeft duidelijker aan dat er diverse waarderingen mogelijk zijn (explicitering van achterliggende waardesystemen), geeft ook duidelijker aan dat dit een evolutief, door de gemeenschap(pen) mee gestuurd proces is. Sluit ook beter aan bij de betekenis van het woord in de spreektaal, als in 'appreciëren'.

Het 'financieel waarderen' van erfgoed mag niet uit het oog worden verloren.

1.2. Valoriseren

Wordt ervaren als output/outcome gerelateerd. Verschillende vormen van outcome zijn mogelijk: spiritueel, economisch, wetenschappelijk, gemeenschapsopbouw. Heeft een meer economische klank dan het klassieke 'ontsluiten'. Dit begrip heeft een meer 'actieve' bijklank, in de zin dat het erfgoed wordt ingezet voor een bepaald doel. Het is dus een meer 'instrumenteel' begrip in tegenstelling tot 'waarderen' dat eerder over 'duurzaamheid' gaat.

Een mogelijk verschil is er ook tussen het 'intern' waarderen van een collectie binnen een organisatie en het 'extern' valoriseren ervan.

Er wordt opgemerkt dat het proces van valoriseren, ongemerkt ook tot maatschappelijke waardering kan leiden zoals bijvoorbeeld de activiteiten rond de herdenking van WOI aantonen.

2. Aanbeveling 3 - garanderen van professionele begeleiding van waarderingstrajecten

2.1. Wat verstaan we hieronder?

Een dergelijk traject heeft nood aan volgende rollen:

- onafhankelijke procesbegeleider (voorzitter/ sterke sociale competenties)
- iemand met goede kennis van de processtappen (methodologische expertise)
- een team van experts (methodische kennis)(brede keus van sectorbewoners en stakeholders)

- procesbegeleiding en methodische expertise kunnen verenigd worden in de figuur van de 'coördinator'
- werken met een model dat aangepast kan worden voor de verschillende sectoren
- nood aan inventarisatie
- nood aan een centrale regie/ondersteuning (administratie/FARO)
- duidelijk aangeven wat het doel is van het traject (de waardering is nooit het doel op zich. Er is steeds sprake van een achterliggend doel ('collectie-optimalisering varieert van afstoten tot definiëren in welk deel van de collectie men maximaal wil investeren).

2.2. implicaties

2.2.1. Implicaties voor de erfgoedorganisaties

- draagveld
- rol van de erfgoedcellen en FARO qua procesbegeleiding en inhoudelijke expertise
- grote organisaties trekken allicht zelf? vb. musea voor schone kunsten
- nood aan centrale regie (administratie/FARO) quid concept 'collectie Vlaanderen'

2.2.2 Implicaties voor de verschillende erfgoedgemeenschappen

- zij zijn mee initiatiefnemers
- belangrijke rol voor 'kleine collecties', recente collecties en 'zwerfcollecties'.
- draagvlak voor het traject

2.2.3. Implicaties voor de verschillende overheden

- Vlaamse overheid moet de nodige middelen (financieel kader) voorzien om een professionele begeleiding mogelijk te maken
- Vlaamse overheid moet instaan voor regie/algemeen kader
- draagvlak

3. Implicaties voor ICE, Digitaal en Kunst

Voor ICE mogelijk niet de beste aanpak. Focust immers niet op objecten. Gevaar voor 'verdingelijking'. ICE heeft een zeer specifieke (en jonge) erfgoedpraktijk. Beter niet betonneren in een 'one size fits all' aanpak, maar autonoom laten evolueren.

De problematiek inzake **digitaal erfgoed** situeert zich op het vlak van dataopslag. Is louter technisch. Beter ook als dusdanig te blijven bekijken

Kunst kan in een dergelijke benadering ingeschakeld worden mits afdoende rekening gehouden wordt met de specificiteit van kunst (belang van het object, maar ook beleving en belang van het documenteren van kunst). Collectie meer dan de objecten alleen, zeker waar het toegepaste kunsten betreft. Bij hedendaagse en toegepaste kunst zijn de 'praktijken' die het object omringen even belangrijk als het

fysieke object. Hoe gaan we dit geheel waarderen? Een kunstvoorwerp is vaak moeilijk te definiëren omdat het ook kan gaan om een object, samen met een boek, een archiefstuk... Met deze complexiteit zou rekening gehouden moeten worden.

4. Aanbevelingen

4.1. Op korte termijn

- behouden en uitbouw van expertise
- investeren van voldoende middelen in het traject
- samenwerking
- ontwikkelen van een eigen model van trajectbegeleiding
(het Nederlandse model zou toegepast kunnen worden? Het Australische model is ook erg nuttig maar er zijn vragen bij de praktische implementatie ervan)
- definiëren en uitwerken van de vereiste regie/kader
- toewijzing van de regiefunctie (agentschap + Faro?)

4.2. Op lange termijn

- duurzame financiering: dergelijke beleidskeuze vraagt om een goede financiële omkadering
- collectieplan Vlaanderen
- toereikende depots